

УДК 336.76(477) (043.5)

М. В. Корнеєв,
к. е. н., доцент

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ У КОНТЕКСТІ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДИСБАЛАНСІВ РУХУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В ЕКОНОМІЦІ

M. Korneyev,
PhD in Economics

PROVIDING OF DEVELOPMENT FINANCIAL SECTOR IN CONTEXT OF WARNING OF DISBALANCES OF MOTION OF FINANCIAL RESOURCES IN ECONOMY

У статті визначено доцільність систематизації чинників впливу на ефективний та стійкий розвиток фінансового сектору в умовах поступової фінансіалізації економіки. Розглянуто чинники, важелі впливу на фінансовий сектор економіки в умовах його превалювання над реальним сектором. Обґрунтовано важливість системи забезпечення ефективного та стійкого розвитку фінансового сектору у контексті відносного попередження дисбалансів руху фінансових ресурсів в умовах поступової фінансіалізації економіки.

In the article the expediency of systematizing factors affecting the efficient and sustainable development of the financial sector in terms of gradual financialisation of the economy. Factors leverage in the financial sector in terms of its prevalence over the real sector. Proved the importance of a system of efficient and sustainable development of the financial sector in the context of prevention imbalances movement of financial resources in the gradual financialisation of the economy.

Ключові слова: фінансовий сектор, економіка, розвиток, чинники, важелі, вплив, фінансіалізація, дисбаланс, рух, фінансові ресурси.

Key words: financial sector, the economy, development, factors leverage effect, financialisation, imbalance, traffic, financial resources.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Необхідність попередження високого або критичного рівня дисбалансів руху фінансових ресурсів (ФР) в економіці (в умовах її фінансіалізації) актуалізує питання дослідження стійкого, ефективного, стабільного розвитку фінансового сектору (ФС). Це пов'язано з тим, що саме випереджаючим розвитком ФС економіки порівняно з її реальним сектором характеризуються первинні прояви активних фінансіалізаційних процесів. Такі процеси, як й обумовлені ними дисбаланси руху ФР в економіці можуть негативно впливати на окремі аспекти соціально-економічної сфери, товарні та фінансові ринки тощо.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Значна кількість наукових праць з економіки присвячена питанням ефективного, стійкого, стабільного розвитку її ФС, його превалюючої ролі над реальним сектором. Серед вчених, які досліджували питання розвитку ФС економіки, міжсекторної взаємодії слід виділити таких як: Г. Азаренкова, Г. Барсегов, Т. Васильєва, Э. Галімова, А. Кравцова, І. Левіна, І. Ломачинська, О. Луняков, А. Пархоменко, С. Міщенко, І. Рекуненко, А. Семенов, І. Школьник тощо. Аспекти проявів фінан-

сіалізаційних процесів в економіці розглядалися у працях таких вчених як: П. Мороз, Б. Пшик, Н. Щепочкіна, І. Лютий, Н. Гражевська, В. Мілберг, П. Дос Сантос, К. Філіпс, В. Трохименко та інші. Проте в більшості наукових праць перелічені вище питання (розвитку та взаємодії секторів [4; 6; 8; 10], фінансіалізації економіки) розглядаються окремо одне від одного, що обґрунтовує необхідність дослідження саме ключових засад забезпечення ефективного, стійкого, стабільного розвитку ФС в умовах поступової фінансіалізації економіки з метою попередження виникаючих (існуючих) дисбалансів руху ФР, що обумовлені внаслідок таких фінансіалізаційних процесів.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета даної статті полягає у дослідженні системи чинників впливу на забезпечення стійкого, ефективного та стабільного розвитку ФС економіки для своєчасного попередження виникаючих (існуючих) в умовах її фінансіалізації дисбалансів руху ФР.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансіалізаційні процеси в економічних системах характеризуються, насамперед, випереджа-

Вплив на розвиток фінансового сектору економіки		
Державна економічна політика	Суб'єкти фінансового сектору	Суб'єкти реального сектору
– інструменти грошово-кредитної (монетарної) політики; – інструменти бюджетної політики; – інструменти податкової політики; – інструменти інвестиційної політики; – інструменти цінової політики; – інструменти валютної політики; – інструменти амортизаційної політики; – інструменти інноваційної політики; – інструменти соціальної політики; – інструменти структурної політики; – інструменти зовнішньоекономічної політики.	– загальні показники діяльності суб'єктного складу фінансового сектору (платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості, фінансової стабільності, ділової активності, рентабельності, прибутковості тощо); – політика у сфері діяльності суб'єктного складу фінансового сектору; – конкурентоспроможність суб'єктного складу фінансового сектору	– загальні показники діяльності суб'єктного складу реального сектору (платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості, фінансової стабільності, ділової активності, рентабельності, прибутковості тощо); – політика у сфері діяльності суб'єктного складу реального сектору; – конкурентоспроможність суб'єктного складу реального сектору

Рис. 1. Важелі впливу на розвиток ФС економіки в умовах поступової її фінансiалiзацiї

ючим розвитком ФС економіки над її реальним сектором, посиленням ролі ФС в економіці, появою інноваційних фінансових інструментів тощо. Паралельно з такими процесами у русі ФР в економіці виникають та поступово накопичуються дисбаланси (тобто диспропорції у напрямках їх використання). Обумовлені такі дисбаланси саме поширенням явища фінансiалiзацiї в економіці. У окремих умовах господарювання дисбаланси руху ФР в економіці можуть мати негативні наслідки (у контексті розвитку окремих сфер — соціальної, інвестиційної тощо). Останнє доводить нагальну необхідність вивчення та систематизації чинників впливу на забезпечення стійкого, ефективного, стабільного розвитку сучасного ФС у контексті попередження його превалюючого впливу над реальним сектором, а отже й поширення (в подальшому) дисбалансів руху ФР в економіці (або оптимізації негативних наслідків проявів таких дисбалансів в економічній системі) [2; 4; 9; 11].

Звісно, практично неможливо враховуючи тільки чинники стійкого, ефективного, стабільного розвитку ФС зовсім попередити виникнення дисбалансів руху ФР в економіці, обумовлених процесами фінансiалiзацiї, оскільки останні все одно будуть мати місце в економічній системі. Але ж, зазначимо, що дієва система управління ФС в економіці повинна бути націлена на регулювання рівня фінансiалiзацiї економіки таким чином, щоб оптимізувати ступінь негативних проявів обумовлених нею дисбалансів руху ФР. Таким чином, системне використання досліджуваних нами чинників (у контексті впливу на розвиток фінансового сектору) може позначитися на рівні фінансiалiзацiї економіки, а отже й рівні обумовлених нею дисбалансів руху ФР. Підсумовуючи, зазначимо, що надмірна активізація руху ФР в економічній системі може посилювати роль її ФС (насамперед

завдяки зростанню фінансової інфраструктури), зменшуючи при цьому роль реального сектору. З метою оптимальної трансформації цих процесів, необхідно враховувати систему чинників впливу на забезпечення стійкого, ефективного та стабільного розвитку ФС з метою попередження високого або критичного рівня дисбалансів руху ФР в умовах фінансiалiзацiї економіки [3; 9; 10; 11].

Стійкий, ефективний, стабільний розвиток ФС економіки буде, в першу чергу, залежати від подібних характеристик його окремих складових (сегментів) — кредитного, фондового, страхового тощо. Такий розвиток цих складових (сегментів) вплине на еко-

номічну систему вцілому (її стабільність). Незначна ефективність розвитку ФС (або її динамічне зменшення) буде грати пригальмовуючий вплив на соціально-економічний розвиток, фінансові та товарні ринки тощо. Отже, вірно обрана стратегія функціонування ФС окреслить напрями економічного, соціального, інвестиційного розвитку, оскільки дисбаланси руху ФР в умовах фінансiалiзацiї економіки можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на перелічені напрями розвитку [3; 7; 9; 11].

Класичні чинники впливу на розвиток сучасних фінансових секторів економік поділяються вітчизняними та зарубіжними вченими на кластери (групи). Такі кластери обумовлені історичними, політичними, соціально-економічними аспектами розвитку економік. Досліджувані нами чинники впливу можуть розглядатись з внутрішньої та зовнішньої позицій (стосовно характеру впливу). При цьому, зовнішні чинники впливу на розвиток ФС економіки тісно корелюють з внутрішніми. Додатково слід зазначити, що недосконала з різних аспектів законодавча база у фінансовій сфері посилює невизначеність розвитку фінансового та реального секторів (РС) економіки, послаблює адекватність прогнозів щодо такого розвитку, знижує результативність обраних стратегій функціонування ФС [3, с. 354; 5; 7; 9; 11].

У нашому дослідженні виокремлено наступні сторони впливу на стійкий, ефективний, стабільний розвиток ФС економіки (рис. 1).

Додатково зовнішній вплив на досліджуваний нами розвиток ФС спричинює загальний стан економіки (у контекстах національної економіки та глобальної економіки), її соціально-економічні індикатори (рівень життя населення, рівень та глибина бідності населення, показник нерівномірності розподілу доходів населення, рівень зайнятості,

рівень освіченості населення, рівень інфляції, ступінь інфраструктурного розвитку у розрізі окремих ринків, рівень розвинутої системи посередництва (у тому числі й фінансового), ступінь розвинутих фінансових послуг за їх видами, рівень інноваційного розвитку у різних аспектах тощо), її інвестиційні індикатори та показники стану фінансово-економічної безпеки. Вище було зазначено, що додатково впливає на ФС економіки й ступінь розвинутої законодавчої бази та існуючої системи державного регулювання, а також політичний стан конкретної держави в тих чи інших умовах господарювання тощо [3, с. 354; 5; 7; 9; 11].

Ефективність функціонування ФС економіки пов'язана насамперед з фінансовою стійкістю, ліквідністю, стабільністю, платоспроможністю, рентабельністю, прибутковістю, рівнем капіталізації тощо його суб'єктів зокрема та суб'єктів економіки взагалі (система фінансових показників). Поряд з фінансовими показниками оцінки стану суб'єктів економіки на загальну ефективність функціонування ФС економіки здійснюють окремі вплив операційні, інвестиційні, маркетингові показники їх діяльності. Окремо слід розглянути вплив політики у сфері поточної діяльності суб'єктів економіки на ефективний, стійкий, стабільний розвиток її ФС (рис. 2). Звісно така політика буде також впливати на розвиток РС економіки [3, с. 354; 5; 7; 9; 11].

Опосередкований вплив на розвиток досліджуваного сектору економіки мають елементи (складові) забезпечення діяльності суб'єктів економіки, а також ступінь поширення інновацій (у тому числі й фінансових). Виділимо такі складові забезпечення діяльності суб'єктів економіки: нормативно-інструктивна, організаційна, фінансова, кадрова, методична, інформаційно-аналітична тощо [3, с.352—354].

Слід також додатково звернути увагу, на загальну впливовість (зовнішнього характеру) ступеню організації державного фінансового менеджменту (у контексті його складових — бюджетно-податкової, інвестиційної, страхової тощо), державного фінансового контролю (у контексті його базових складових) на розвиток ФС еконо-

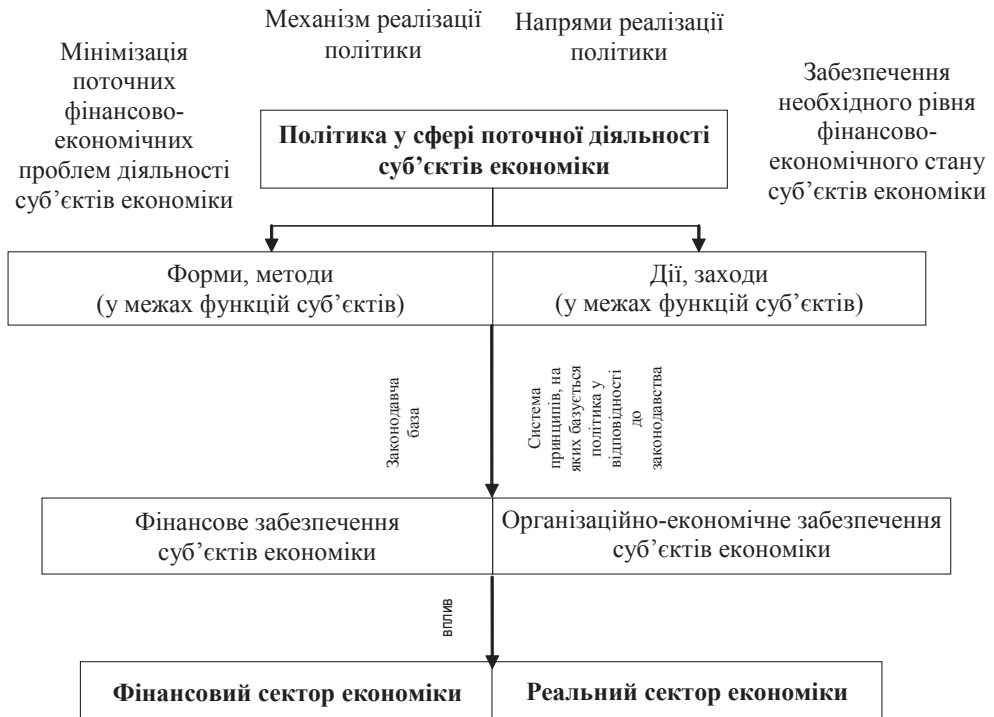

Рис. 2. Політика у сфері поточної діяльності суб'єктів економіки та її вплив на фінансовий та реальний сектори

міки, його відносну стійкість та стабільність. Стосовно стійкості фінансового сектору економіки, то у наших дослідженнях, у якості показників її оцінки виступають так звані індикатори стійкості, що були розроблені Міжнародним валютним фондом при взаємодії з окремими міжнародними організаціями. Такі індикатори відповідають окремим загально визначеним критеріям, що враховують існуючі аспекти стійкості [1; 2; 3, с. 119—123].

Послаблює досліджувану нами ефективність, стійкість розвитку ФС економіки значна кількість його суб'єктів, відсутність результативних балансів їх інтересів, недостатня організація існуючих систем перерозподілу ризиків між такими суб'єктами, низький рівень ризик-менеджменту у контексті розвитку сегментів ФС, невдалі стратегічні засади розвитку суб'єктів економіки тощо. Врівноважена економічна політика держави, підтримання оптимального балансу інтересів суб'єктів ФС та РС економіки у контексті їх взаємодії здійснюють безпосередній зовнішній вплив на загальний розвиток фінансового сектору [3; 5; 7; 9; 11].

Процес виявлення ступеня впливу системи чинників, важелів на розвиток ФС економіки повинен базуватись на об'єктивному характері. Система вищезазначених у ході дослідження чинників, важелів впливу на розвиток ФС економіки загалом сприяє відносному попередженню виникаючих дисбалансів руху ФР, що обумовлюються сучасними тенденціями фінансiалізаційних процесів. Оптимальний, регулюючий вплив таких чинників на ФС в умовах фінансiалізації економіки дозволить не тільки підвищити рівень його розвит-

ку, але й опосередковано оптимізує накопичені в економіці дисбаланси руху ФР з метою попередження або ж мінімізації їх негативних наслідків.

ВИСНОВОК

Отже, на ефективний, стійкий, стабільний розвиток сучасного ФС здійснюють вплив різноманітні, різнорівневі чинники внутрішнього та зовнішнього характеру. Забезпечивши ефективний та стабільний розвиток сучасного ФС (шляхом регулювання впливів системи чинників в умовах фінансiалiзацiї економiки) є можливість досягти окремого необхідного для конкретних умов господарювання рівня економічного зростання, рівня розвитку соціальної та інвестиційної сфер, фінансового та товарного ринків тощо. На основі проведеного дослідження нами було визначено доцільність систематизації чинників впливу на ефективний та стійкий розвиток сучасного ФС в умовах фінансiалiзацiї економiки. Додатково було обґрунтовано важливість чинників впливу на забезпечення стійкого, стабільного розвитку ФС у контексті відносного попередження дисбалансів руху ФР в економіці (в умовах її поступової фінансiалiзацiї).

Література:

1. Financial Soundness Indicators (FSIs) and the IMF [Electronic source] / International Monetary Fund. — Access mode: <http://www.imf.org/external/np/sta/fsi/eng/fsi.htm>. — Title from the screen.
2. Корнеєв М.В. Засади оцінювання впливу фінансiалiзацiї економiки на стiйкiсть фiнансової системи / М.В. Корнеєв // Агросвіт. — 2014. — № 16. — С. 50—58.
3. Корнеєв, М. В. Фінансовий сектор в умовах фінансiалiзацiї економiки: теоретичні засади та світовий досвід: монографія / М.В. Корнеєв. — Дніпропетровськ, 2014. — 475 с.
4. Галимова Э.Р. Институциональные связи реального и финансового секторов в современной российской экономике: дис. канд. экон. наук: 08.00.01 / Эльвира Рафаэлевна Галимова; Казанский государственный университет. — Казань, 2007. — 201 с.
5. Дяченко Ю.Ю. Реструктуризація фінансового сектору в Україні: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.01 / Ю.Ю. Дяченко; ДВНЗ "Київ. нац. экон. ун-т ім. В. Гетьмана". — К., 2010. — 19 с.
6. Левина И.К. вопросу о соотношении реального и финансового секторов / И.К. Левина // Вопросы экономики. — 2006. — № 9. — С. 83—103.
7. Міщенко С.В. Формування ефективної структури фінансового сектору України: дис. канд. экон. наук: 08.00.08 / С.В. Міщенко. — К., 2009. — 246 с.
8. Ломачинська І.А. Вплив конвергенції фінансового та реального секторів на розвиток національної економіки України / І.А. Ломачинська, А.О. Кравцова // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. — 2012. — Т. 17, Вип. 2. — С. 139—146.
9. Луняков О.В. Дисбалансы в финансовом секторе экономики: сущность и инструменты регулирования: монография / О.В. Луняков. — Севастополь: Рибэст, 2013. — 416 с.
10. Барсегов Г.Г. Дивергенция финансового сектора и реального сектора экономики: гипотеза и реальность / Г.Г. Барсегов // Вестник СГСЭУ. — 2010. — № 3 (32). — С. 9—15.
11. Школьник І.О. Фінансовий сектор України: теоретичний аналіз економічної дефініції / І.О. Школьник, А.Ю. Семенов // Вісник Української академії банківської справи. — 2013. — № 1 (34). — С. 31—36.

References:

1. International Monetary Fund (2015), "Financial Soundness Indicators (FSIs) and the IMF", <http://www.imf.org/external/np/sta/fsi/eng/fsi.htm>
 2. Kornieiev, M. V. (2014), "The principles of impact assessment financialisation of the economy on the stability of the financial system", *Ahrosvit*, vol.16, pp. 50—58.
 3. Kornieiev, M.V. (2014), "The financial sector in terms of financialisation of the economy: theoretical principles and world experience" [Finansoviy sektor v umovah finansializatsiyi ekonomiki: teoretichni zasady ta svitoviy dosvid], Dnepropetrovsk, Ukraine.
 4. Halymova, E. R. (2007), "Institutional relations of real and financial sectors in the modern Russian economy", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Kazanskyj hosudarstvennyj unyversytet, Kazan', Russia.
 5. Diachenko, Yu. Yu. (2010), "Restructuring of the financial sector in Ukraine", Ph.D. Thesis, Economy, DVNZ "Kyiv. nats. ekon. un-t im. V. Het'mana", Kyiv, Ukraine.
 6. Levyna, Y. (2006), "On the question of the relationship between the real and financial sectors", *Voprosy ekonomyky*, vol. 9, pp. 83—103.
 7. Mischenko, S. V. (2009), "The formation of an effective structure of the financial sector Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Kyiv, Ukraine.
 8. Lomachyns'ka, I. A. and Kravtsova, A. O. (2012), "The impact of the convergence of the financial and real sectors in the development of national economy of Ukraine", *Visnyk ONU imeni I.I. Mechnykova*, vol. 17, no. 2, pp. 139—146.
 9. Luniakov, O. V. (2013), *Dysbalansy v fyanasovom sektore ekonomyky: suschnost' y ynstrumenty rehulyrovanyia* [The imbalances in the financial sector of the economy: the nature and regulatory instruments], Rybest, Sevastopol', Ukraine.
 10. Barsehov, H.H. (2010), "The divergence of the financial sector and realnogov economy: a hypothesis and reality", *Vestnyk SHSEU*, vol. 3 (32), pp. 9—15.
 11. Shkol'nyk I.O. and Semenov, A. Yu. (2013), "The financial sector of Ukraine: theoretical analysis of the economic definition", *Visnyk Ukrain'skoi akademii bankivs'koi spravy*, vol. 1 (34), pp. 31—36.
- Стаття надійшла до редакції 30.04.2015 р.*